

«Μείωση του χρέους χωρίς ανάπτυξη δεν οδηγεί σε βιωσιμότητα»

8 Δεκεμβρίου 2014 **Οικονομία**

Το ύψος του ελληνικού χρέους, οι προϋποθέσεις ώστε να καταστεί μακροπρόθεσμα βιώσιμο καθώς και η σημασία των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και των εξαγωγών για την ανάκαμψη της οικονομίας, βρέθηκαν στο επίκεντρο της συζήτησης – εκδήλωσης με θέμα: «Δημόσιο Χρέος Μεταρρυθμίσεις και Αναπτυξιακές Προοπτικές της Ελληνικής Οικονομίας» που διοργάνωσαν το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), το Centre for International Governance Innovation (CIGI) και το Ίδρυμα Konrad Adenauer (KAS).

Στην εκδήλωση μίλησαν ο κ. Ansgar Belke, καθηγητής οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Duisburg-Essen και μέλος του πάνελ εμπειρογνομόνων επί νομισματικών θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η κα Susan Schadler, Senior Fellow του CIGI, ο κ. Νίκος Βέττας, Γενικός Διευθυντής του IOBE και καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και η κα Μιράντα Ξαφά, Senior Fellow του CIGI.

Στην ομιλία του ο καθηγητής Ansgar Belke σημείωσε ότι υπάρχει μια σαφής τάση ανάκαμψης χάρη στην αύξηση των εξαγωγών. «Για πρώτη φορά σε έξι χρόνια οι Έλληνες εξαγωγείς κερδίζουν μερίδιο στην αγορά και μπορούν να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Αλλά η ελληνική οικονομία δεν έχει ακόμη βγει από τη δίνη. Ενώ το ευρωπαϊκό πακέτο στήριξης ολοκληρώνεται, τη στιγμή που η ελληνική κυβέρνηση έβαλε στο τραπέζι την έξοδο του ΔΝΤ από το πρόγραμμα, και συνεπώς τον δανεισμό περίπου 12 δισ. ευρώ από τις κεφαλαιαγορές, οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων εκτοξεύθηκαν κατά σχεδόν 9 μονάδες. Είναι σαφές ότι μια εσπευσμένη έξοδος από τα προγράμματα διάσωσης θα μπορούσε να οδηγήσει την οικονομία σε ένα επικίνδυνο πισωγύρισμα», τόνισε. Ο κ. Belke υπογράμμισε ότι το ελληνικό χρέος είναι κυρίως εξωτερικό. «Αν οι εξαγωγές συνεχίσουν να αυξάνονται, το χρέος μπορεί να γίνει βιώσιμο, ειδικά με τα ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια που πληρώνει η Ελλάδα για το επίσημο χρέος της. Η επίλυση του προβλήματος έχει μεταφερθεί στο απώτερο μέλλον από τους υπουργούς οικονομικών της Ευρωζώνης εδώ και καιρό καθώς η περίοδος ωρίμανσης των μέχρι τώρα χορηγηθέντων δανείων είναι πολύ μεγάλη – κατά μέσο όρο 32 χρόνια – και τα επιτόκια πολύ χαμηλά». «Προτεραιότητα», συνέχισε ο κ. Belke, «πρέπει να δοθεί στην εφαρμογή των νόμων που έχουν ψηφιστεί. Η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος παραμένει ένα φλέγον ζήτημα μεταξύ της κυβέρνησης και της τρόικας. Έχουν πραγματοποιηθεί πολλές συγχωνεύσεις ταμείων και μια ουσιαστική αλλαγή των παραμέτρων του συστήματος». «Ωστόσο το σύστημα», κατέληξε, «δεν είναι ακόμη πλήρως βιώσιμο, καθώς τμήματα του πληθυσμού εξακολουθούν να εξαιρούνται. Μόνο αν οι εξαγωγές συνεχίσουν να αυξάνονται, οι μισθοί και οι συντάξεις θα μπορέσουν να αυξηθούν ξανά».

Η κα Susan Schadler, στην ομιλία της υπογράμμισε ότι το υπερβολικό βάρος του Ελληνικού χρέους ήταν ένα από τα κεντρικά προβλήματα για την ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας. «Θεσμικά εμπόδια στις διαπραγματεύσεις για το πρώτο πακέτο διάσωσης είχαν ως αποτέλεσμα οι ιδιώτες ομολογιούχοι να μην επωμισθούν το βάρος που τους αναλογούσε στην αναπόφευκτη διαγραφή χρέους. Το 2012, ένα μεγάλο τμήμα του χρέους βρισκόταν πλέον στα χέρια των επίσημων πιστωτών και δεν υπέστη κούρεμα. Το αποτέλεσμα ήταν ακόμη και σήμερα οι προβλέψεις του ΔΝΤ, έστω και με σχετικά αισιόδοξες προβλέψεις για τον ρυθμό ανάπτυξης και τη δημοσιονομική πειθαρχία, να μην επιβεβαιώνουν ότι το χρέος είναι πιθανότατα βιώσιμο», τόνισε. Η κα Schadler θεωρεί ότι το ΔΝΤ, πριν εκταμιεύσει άλλα χρήματα, πρέπει να επιμείνει σε μια ρεαλιστική εκτίμηση της πορείας του χρέους. «Στη συνέχεια», ανέφερε η κα Schadler, «θα πρέπει να επιταχυνθούν οι μεταρρυθμίσεις που προάγουν τις επενδύσεις και την ανάπτυξη, συμβάλλοντας στη βιωσιμότητα του χρέους. Όταν υπάρξουν συγκεκριμένες

δεσμεύσεις ότι αυτές οι μεταρρυθμίσεις θα υλοποιηθούν, τότε μόνο θα πρέπει οι επίσημοι πιστωτές να εξασφαλίσουν την βιωσιμότητα του χρέους».

Ο καθηγητής Νίκος Βέττας ανέφερε ότι η σταθεροποίηση που, με υψηλό κόστος, έχει επιτευχθεί στην οικονομία πρέπει να προστατευτεί, ως βάση για τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που πρέπει να επιδιωχθούν. «Οι περιορισμοί που προκύπτουν από τη συμμετοχή της χώρας στην ευρω-ζώνη και από την πρόσφατη δημοσιονομική εκτροπή σημαίνουν ότι η οικονομία οφείλει να πορευθεί κάτω από εξισορροπημένο εξωτερικό ισοζύγιο. Αποτελεί παρανόηση να θεωρείται ότι υπάρχει εναλλακτικός δρόμος για την ανάπτυξη. Για να αυξηθεί το επίπεδο κατανάλωσης και διαβίωσης, θα πρέπει να υπάρξει σημαντική άνοδος των επενδύσεων, με σημαντικό μέρος τους να προέρχεται από το εξωτερικό και να στηρίζει κλάδους διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών. Η προσαρμογή της οικονομίας σε αυτό το επίπεδο καθυστερεί σημαντικά, καθώς παραμένουν ισχυρά εμπόδια. Το δημόσιο χρέος βρίσκεται πράγματι σε πολύ υψηλά επίπεδα, γεγονός που λειτουργεί αποτρεπτικά για μακροπρόθεσμες παραγωγικές επενδύσεις, παρά το γεγονός ότι βραχυπρόθεσμα οι προγραμματισμένες πληρωμές είναι χαμηλές».

Ο κ. Βέττας τόνισε ότι «κάθε σχεδιασμός για λύση του προβλήματος του χρέους, θα πρέπει να έχει στο κέντρο ένα σχέδιο ανάπτυξης. Περαιτέρω διευκολύνσεις και, ιδίως, υπό όρους εγγυήσεις για σταθεροποίηση των επιτοκίων και των μελλοντικών ροών πληρωμών πρέπει και μπορούν να υπάρξουν, όπως και μια άμεση υποβοήθηση των απαραίτητων επενδύσεων. Σε κάθε περίπτωση όμως, αποτελεί μεγάλο σφάλμα να θεωρείται ότι μια εφάπαξ διαγραφή μέρους του χρέους μπορεί να υποκαταστήσει τις πραγματικές τομές που απαιτούνται στην οικονομία.

Αντίθετα, τόσο για οικονομικούς όσο και για πολιτικούς λόγους, η ελάφρυνση του χρέους μπορεί και πρέπει να γίνει μόνο σε συμπληρωματικότητα και συγχρονισμό με μια τέτοια πολιτική μετασχηματισμού της οικονομίας».

Από την πλευρά της η κα Μιράντα Ξαφά στην ομιλία της ανέφερε ότι η ανταλλαγή του ελληνικού χρέους το 2012 (PSI) πέτυχε μια ιστορικά άνευ προηγουμένου ελάφρυνση του χρέους κατά 106 δισ. ευρώ αλλά υπήρξε «πολύ μικρή, πολύ αργά» για να αποκαταστήσει την βιωσιμότητά του. «Ένα βαθύ κούρεμα από την αρχή του πρώτου πακέτου διάσωσης 110 δισ. ευρώ το 2010, υπό την απειλή νομοθετικών ρυθμίσεων, θα είχε θεωρηθεί κίνηση βαθύτατα καταναγκαστική, εφόσον θα υποχρέωνε τους ιδιώτες ομολογιούχους να επωμιστούν το σύνολο των δανειακών αναγκών της Ελλάδας. Όμως η καθυστέρηση της αναδιάρθρωσης πέρα από τα μέσα του 2011 περιόρισε το ύψος του χρέους που μπορούσε να «κουρευτεί», καθιστώντας αναπόφευκτη την αναδιάρθρωση του χρέους που κατέχει ο επίσημος τομέας», σημείωσε. Η κα Ξαφά τόνισε ότι η καθυστέρηση στο PSI και η εξαίρεση των τραπεζών του Ευρωσυστήματος αποτελούν ισχυρά επιχειρήματα υπέρ της μερικής διαγραφής του χρέους της Ελλάδας προς τον επίσημο τομέα σήμερα. «Όμως το αδύναμο διαπραγματευτικό σημείο της Ελλάδας παραμένει η μη εφαρμογή των διαρθρωτικών αλλαγών που θα βοηθούσαν να καταστεί το χρέος βιώσιμο με την ενίσχυση των επενδύσεων και της ανάπτυξης. Με το μάτι στις κάλπες η κυβέρνηση προσπαθεί να αναβάλλει τις μεταρρυθμίσεις, ενώ η αντιπολίτευση υπόσχεται επιστροφή στο παρελθόν. Η εκτόξευση του spread μόλις η κυβέρνηση ανακοίνωσε πρώιμα «καθαρή έξοδο» από το πρόγραμμα δείχνει πόσο λίγη πίστη έχουν οι αγορές στην εμπέδωση της προόδου που έχει συντελεστεί. Εφάπαξ μείωση του χρέους χωρίς ανάπτυξη και δημοσιονομική σταθερότητα δεν οδηγεί σε βιωσιμότητα», κατέληξε η κα Ξαφά.